

ชุดที่ 3:

การกำหนดขอบเขต ตอนที่ 1

(วิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์)

ตอบคำถามว่า “ขอบเขตด้านเนื้อหา พื้นที่ และเวลาของ กระบวนการ SEA ประกอบด้วยอะไรบ้าง”

- การกำหนดขอบเขต จะช่วยทำให้กระบวนการ SEA มีจุดเน้น (Focus)
- ทำให้ทราบว่าเราจะวิเคราะห์อะไรบ้างที่จำเป็น เนื้อหาเกี่ยวข้อง คืออะไร (Context) และหาว่าจะใช้เกณฑ์อะไรในการประเมิน (Criteria for assessment)
- เป็นขั้นตอนและโอกาสที่จะทำให้เกิดจุดเน้น (Focus)
ทำให้กระบวนการศึกษา SEA มุ่งไปที่ประเด็นสำคัญ และให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน ผู้ตัดสินใจ และสาธารณะ

- การกำหนดขอบเขตจะช่วยหาและเชื่อมโยงระหว่างสาเหตุและผลกระทบ (Cause-effect links) ระหว่างแผนหรือแผนงานต่างๆ
- กระบวนการกำหนดขอบเขตการศึกษาต้องเปิด (Open) และเป็นระบบ (Systematic) โดยต้องดึงให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการบ่งชี้ประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
- ควรคำนึงเสมอว่าขั้นตอนการกำหนดขอบเขต อาจไม่ได้ดำเนินงานครั้งเดียวแล้วเสร็จสมบูรณ์ แต่อาจปรับปรุงได้เมื่อกระบวนการ SEA คืบหน้าไป และมีข้อมูลหรือที่ได้รับความเห็นเพิ่มเติมมาผนวกรวมปรับปรุง

- กระบวนการ SEA ควรต้องเปิดกว้าง (Open) และทำซ้ำเพื่อปรับปรุงต่อเนื่อง (Iterative) โดยผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อ :
- ทบทวนบริบท (Context) และยืนยันขอบเขตด้านพื้นที่ ซึ่งต้องทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของแผน/แผนงาน ทำให้สามารถระบุขอบเขตของพื้นที่และระยะเวลาของกระบวนการ SEA
- ป่งชี้หาประเด็นสำคัญต่างๆ และประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic issues) ของแผน/ แผนงาน และมุ่งกำหนดจุดเน้นของเนื้อหาของ SEA และจัดกลุ่มประเด็นเข้าด้วยกัน

ขั้นตอนย่อยในการกำหนดขอบเขต

ขั้นตอนย่อยในการกำหนดขอบเขต ได้แก่

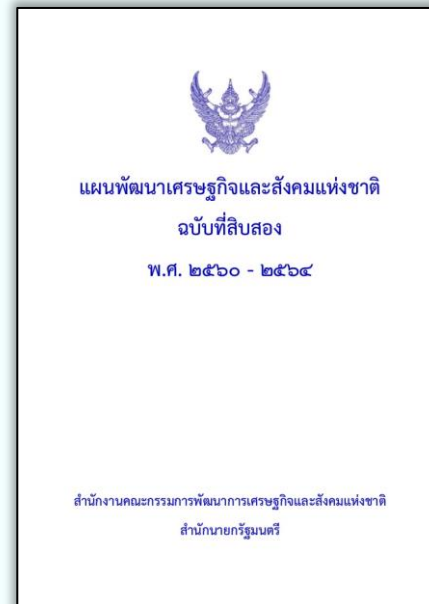
- 1 การวิเคราะห์และทบทวนแผนหรือแผนงานและการทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- 2 การระบุขอบเขตเชิงพื้นที่และระยะเวลา
- 3 การวิเคราะห์แรงขับเคลื่อนของการพัฒนา*
- 4 การกำหนดวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์*
 - (1) การกำหนดวิสัยทัศน์
 - (2) การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์
- 5 การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวชี้วัด*
 - (1) การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
 - (2) การกำหนดตัวชี้วัด
- 6 การประเมินข้อมูลฐาน*
- 7 การกำหนดทางเลือกการพัฒนาเบื้องต้น
- 8 การจัดทำแผนการมีส่วนร่วมและการสื่อสาร*
- 9 การจัดทำและเสนอรายงานการกำหนดขอบเขต*

*การมีส่วนร่วมเป็นขั้นตอนที่ควรสอดแทรกอยู่ในทุกขั้นตอน แต่อย่างน้อยต้องอยู่ในขั้นตอนที่ 3-6, 8 และ 9

การวิเคราะห์และทบทวนแผนหรือแผนงานและ การทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

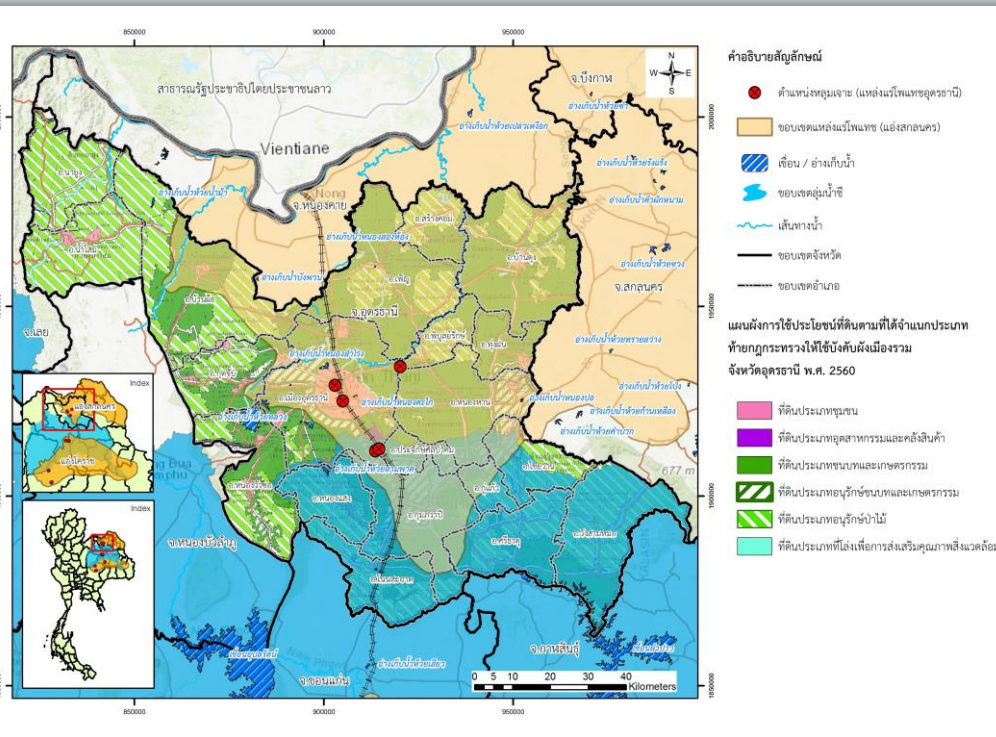

- ทบทวนข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับแผนหรือแผนงาน
- ทำความเข้าใจทั้งในเชิงพื้นที่และระยะเวลาของแผนต่าง ๆ
- ทบทวนประเด็นปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา

ขอบเขตเชิงพื้นที่ ควรกำหนดขอบเขตให้ได้ว่า จะดำเนินการในพื้นที่ใด มีขนาดพื้นที่เท่าไร และครอบคลุมพื้นที่สำคัญใดบ้าง เช่น อำเภอ ลุ่มน้ำ หรือพื้นที่อนุรักษ์ใด

ขอบเขตระยะเวลา ควรกำหนดให้ได้ว่า การจัดทำจะต้องมีข้อมูลและประเด็นที่สำคัญของการพัฒนาในแต่ละด้านที่มี อนุกรมเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ ควร จะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับ ระยะเวลาในการดำเนินงานแผนหรือ แผนงาน หรือรอบของแผนหรือแผนงาน ด้วย เช่น ทุก 5 ปี หรือ 10 ปี เป็นต้น

3 การวิเคราะห์แรงขับเคลื่อนของการพัฒนา

เป็นการศึกษาปัจจัยที่เป็น สาเหตุต้นตอของการเปลี่ยนแปลง ของ ประเด็นยุทธศาสตร์ ทั้งในทางบวกและทางลบ (โอกาสและความท้าทาย) ซึ่งจะ ทำให้เห็นช่องว่างและโอกาสในการพัฒนา ตามแผน หรือแผนงานที่มีอยู่ และกำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และพัฒนาทางเลือกได้

แรงขับเคลื่อนทางบวก	แรงขับเคลื่อนทางลบ
มีรายได้ให้แก่ชุมชนและประชาชน	สูญเสียทรัพยากร
เพิ่มอัตราการจ้างงาน	มีขยะเพิ่มมากขึ้น
มีการขนส่งที่ดีขึ้น	เกิดความเหลื่อมล้ำ
ลดการนำเข้าสินค้าจากที่อื่น	มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น
เกิดการแข่งขันและพัฒนา	มลพิษเพิ่มขึ้น

- เป็นการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ ของประเทศ
- วิเคราะห์หาประเด็นการพัฒนาที่สำคัญต่าง ๆ ทั้งจากปัญหา และโอกาสของการพัฒนา
- การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย ร่วมกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นในประเด็นปัญหาและโอกาสที่สำคัญของการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์

- มีจุดเน้น (Focus) และมีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์
- สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ โดยคำนึงถึงเป้าหมายระยะยาว
- ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ควรครอบคลุมปัญหาที่หลากหลาย
- ประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมด ควรครอบคลุมให้ครบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ขอบคุณค่ะ/ครับ

